

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Autoriõiguse ja tööstusomandiõiguse valdkonna halduskoormuse hindamine

ARUANNE

AARE PERE JA TIMO LIGI

Sisukord

I ÜLDOSA	3
1. Sissejuhatus	3
2. Metoodika	4
2.1. Mis on halduskoormus?	4
2.2. Käesoleva uurimuse metoodika	5
II TÖÖSTUSOMANDIÕIGUSE INFOKOHUSTUSTE HALDUSKOORMUS	7
3. Tööstusomandi registreerimiseks taotluse esitamine	8
4. Tööstusomandi uue omaniku registrisse kandmise avalduse esitamine	9
5. Taotluste esitamine seoses tööstusomandi kaitseaja pikendamisega	10
6. Patendiametile tööstusomandiregistri muude andmete muutmise taotluste esitamine (va üleminek ja kaitseaja pikendamine).....	11
7. Esindusõiguse tõendamiseks volikirja esitamine	12
8. Riigilõivu tasumist tõendavate dokumentide esitamine	13
9. Kokkuvõte: tööstusomandiõiguse valdkonna infokohustuste halduskoormus	14
10. Ettepanekud	14
III AUTORIÕIGUSE HALDUSKOORMUS	15
11. Laenus- ja fotokopeerimishüvitiste taotlemise halduskoormus	15
11.1. Avalduse esitamine teose fotokopeerimise eest hüvitise saamiseks	15
11.2. Avalduse esitamine õiguste eseme laenutamise eest raamatukogudest.....	16
11.3. Avalduste menetlemise ja väljamaksete tegemisega seotud kulud	17
12. Algpärase kunstiteose edasimüügitasu maksmise tagamiseks teabe esitamisega kaasnev halduskoormus.....	18
13. Salvestusseadmete/kandjate tootjate, müüjate ja importijate salvestusseadmete/kandjate kogusest ja ostuhinnast teavitamisega kaasnev halduskoormus.....	19
14. Kollektiivsetele esindusorganisatsioonidele informatsiooni esitamise kohustusega kaasnev halduskoormus.....	20
15. Kokkuvõte	22
16. Ettepanekud	22
Kasutatud materjalid	24
Kasutatud õigusaktid ja eelnõud.....	24
Kasutatud kirjandus.....	24
Kasutatud muud materjalid	24
Lisad	26
1. Autoriõiguse valdkonna halduskoormuse väljaselgitamiseks küsimused	26
2. Tööstusomandiõiguse halduskoormuse küsimused	29
3. Küsitluse käigus intervjueeritute nimekiri	31

I ÜLDOSA

1. Sissejuhatus

Käesoleva aruande tellis Justiitsministeerium Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna (5) „Suurem haldusvõimekus“ programmi „Parema õigusloome arendamine“ raames seoses intellektuaalse omandi õiguse kodifitseerimisega.

Aruande eesmärgiks on kirjeldada autoriõiguse ja tööstusomandiõiguse valdkonna halduskoormuse hindamise tulemus. Hindamise käigus tuvastati peamised infokohustused, mis eksisteerivad autoriõiguse ja tööstusomandiõiguse valdkonnas ning hinnati nii nendest tulenevat halduskoormust (st olemasolevat halduskoormust) kui ka autoriõiguse seaduse eelnõu ja tööstusomandi seadustiku eelnõuga kavandatavate muudatuste mõju halduskoormusele.

Aruandes hinnatakse ka info vastuvõtmise ja töötlemisega seotud halduskulusid nagu näiteks autoritelt laekunud laenutushüvitiste avalduste menetlemisega ja autoritele tasu väljamaksmisega seotud kulud. Nimetatud kulude välja toomise eesmärgiks on kaardistada kogu protsess, mis viiakse ellu soovitud eesmärgi – nt autorile õiglase kompensatsiooni tasumine tema teose laenutamise eest – saavutamiseks. Samuti võimaldab see esitada terviklikumaid ettepanekuid halduskoormuse vähendamiseks mõlemas õigusvaldkonnas.

Autoriõiguse ja tööstusomandiõiguse halduskoormuse hindamise läbiviimiseks tuvastas Justiitsministeerium koostatud seaduseelnõude põhjal esmalt peamised infokohustused mõlemas valdkonnas. Käesoleva aruande autorid koostasid seejärel küsimustikud, mille abil koguti andmeid infokohustustest tuleneva halduskoormuse hindamiseks. Kõige viimases etapis koostati küsimustike abil kogutud andmete alusel autoriõiguse ja tööstusomandiõiguse valdkonna halduskoormuse hindamise aruanne. Küsimustike ja aruande koostamisega tegelesid OÜ TVL Katira analüütikud Timo Ligi ja Aare Pere.

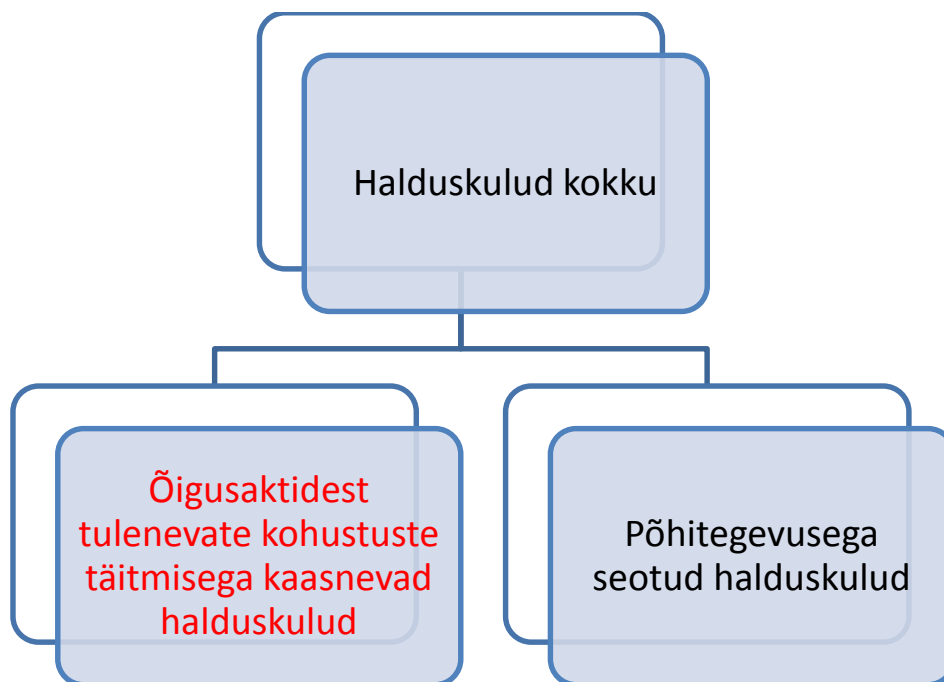
2. Metoodika

2.1. Mis on halduskoormus?

Halduskoormuseks nimetatakse õigusaktide rakendamise kaasnevat kulu, mis tekib õigusaktiga nõutud informatsiooni kogumisel ja edastamisel riigile või kolmandatele osapooltele ja mis ei hõlma investeeringuid ja muid seaduse kohaldamise kulusid¹. Tegemist on aja ja raha kuluga, mis tekib riigi seatud info kogumise, edastamise ja töötlemise seotud ülesande täitmisel ehk nn infokohustuse täitmisel.

Infokohustus on kohustus, mille täitmist riigivõimule või kolmandale osapoolele ei saa ettevõtet vältida ilma seadusega vastuollu minemata. Infokohustus on nt. käibedeklaratsiooni esitamine, tegevusloa taotlemine, arve väljastamine². Infokohustus ei tähenda ka kitsalt ainult seda, kui mingi informatsioon on vaja edastada avalikule võimule või eraõiguslikele isikutele; see hõlmab ka kohustus omada andmeid, mida tuleb väljastada taotluse alusel või järelevalvete käigus³.

Halduskoormus eristub teistest halduskuludest seeläbi, et halduskoormus on osa ettevõtete ja teiste infokohustust täitma kohustatud isikute halduskuludest ainult seetõttu, et seda nõuab õigusakt. Ülejäänud halduskulud peaks ettevõtte või mõni muu eraõiguslik isik kandma ka juhul, kui õigusakt, millest tuleneb halduskoormus, ei kehtiks⁴.

¹ Sten Anspal, Anne Jürgenson: „Töölepingu seaduse halduskoormuse hindamine. Lõpparuanne“, lk 3. 2006, Poliitikauuringute keskus PRAXIS. Kättesaadav:

<http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/V2ljaanded/Toimetised/2007/4.1.pdf>

² Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: „Standardkulumudeli metoodikaraport ja rakenduskava, lk 22“. Kättesaadav: http://www.mkm.ee/public/Standardkulumudeli_metoodikaraport_ja_rakenduskava.docx (2014.a mai seisuga)

³ SCM Network: „International Standard Cost Model Manual. Measuring and reducing administrative burdens for businesses“, lk 8. Kättesaadav: <http://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy/34227698.pdf> (2014.a mai seisuga)

⁴ Ibid, lk 7.

2.2. Käesoleva uurimuse metoodika

2.2.1. Standardkulumudel

Kaardistamisel tuvastatud infokohustustest tulenevat halduskoormust hinnatakse standardkulumudeli (SKM) põhjal. SKM on tänapäeval kõige laiemalt levinud metoodika halduskoormuse mõõtmiseks. See põhineb ettevõtete jt kohustatud isikute tegevuste hindamisel, mis võimaldab järgida halduskoormuse teket. Samal ajal on SKMi abil saavutatud hindamistulemused otseselt kasutatavad valitsuste poolt elluviidavate parema õigusloome programmide raames, kuna tulemused näitavad, kuidas iga konkreetse regulatsiooniga kaasneb ettevõtetele halduskoormus⁵.

SKM loogika põhineb teoreetilisel hinnangul seadusest tulenevate infokohustuste täitmisega kaasnevate kulude kohta. Mudeli keskmes on nn normaalne efektiivne ettevõtte. Arvestamata jäetakse juhtumid, kus administratiivsete tegevuste täitmise kulud on äärmuslikul tasemel ehk põhjendamatult kõrged või madalad. Samuti ei hinnata ettevõttele tekkivat alternatiivkulu ehk saamata jäänud tulu, kasumit ega teisi ettevõtjatele tekkivaid seaduse rakendamise kulusid (raamatupidamisprogrammi soetamine jne)⁶.

Standardkulumudel pakub ühest küljest "tööriista", mis lubab rahuldava täpsusega mõõta halduskoormuse ajalist ja rahalist mahtu ning tuvastada probleeme ning teisalt "indikaatori", mis võimaldab seada poliitika eesmärged ja luua ühtne alus debatide seoses halduskoormusega. Lisaks kvantitatiivsele teabele annab halduskoormuse mõõtmine seaduse loojatele kvalitatiivset teavet erinevate infokohustuste elluviimise praktikate osas. Peale loodetavalt parema õigusloome on halduskoormuse analüüsimisest kasu ka ettevõtjatele, kes saavad oma aruandlusprotseduure keskmiste tulemustega võrrelda ja mõelda, kuidas oma ressursse infokohustuste efektiivsemaks täitmiseks paremini kasutada ning vastavaid protseduure optimeerida⁷.

Iga infokohustus koosneb ühest või mitmest andmevajadusest. Infokohustuste täitmiseks tuleb rahuldada andmevajadusi. Selleks, et infokohustusi täita, on omakorda vajalik viia ellu erinevaid tegevusi. SKM mõõdab, mis on iga sellise tegevuse elluviimise kulu. Tegevusi või infokohustuse täitja täita ise (sh firmasiseselt) või osta nende täitmiseks teenust sisse. Tegevuse elluviimise kulu hõlmab tegevuse hinda (tegevuse teostaja tööjõukulud), selle teostamiseks kuluvat aega ning tegevuste teostamise kordade arvu (puudutatud ettevõtete arv korrutatuna ühe ettevõtte poolt tegevuse tegemise sagedusega). Seeläbi ongi võimalik määratleda SKMi põhivalem:

Halduskoormus = Hind x Aeg x Tegevuste arv (ettevõtete arv x sagedus)

⁵ SCM Network: „International Standard Cost Model Manual. Measuring and reducing administrative burdens for businesses“, lk 5. Kättesaadav: <http://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy/34227698.pdf> (2014.a mai seisuga)

⁶ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: „Standardkulumudeli metoodikaraport ja rakenduskava, lk 3“. Kättesaadav: http://www.mkm.ee/public/Standardkulumudeli_metoodikaraport_ja_rakenduskava.docx (2014.a mai seisuga)

⁷ Sten Anspal, Anne Jürgenson: „Töölepingu seaduse halduskoormuse hindamine. Lõpparuanne“, lk 3. 2006, Poliitikauuringute keskus PRAXIS. Kättesaadav: <http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/V2ljaanded/Toimetised/2007/4.1.pdf>

2.2.2. Infokohustuste tuvastamine, küsimustike koostamine, vastuste kogumine ja analüüs

Autoriõiguse ja tööstusomandi õiguse halduskoormuse hindamiseks tuvastas Justiitsministeerium valdkonnas eksisteerivad peamised infokohustused. Seda tehti kehtiva õiguse⁸ ja ka kavandatava õiguse⁹ põhjal. Seejärel koostasid käesoleva analüüsi autorid küsimused (vt Lisa) infokohustusi täitvatele isikutele või organisatsioonidele, kellele neid infokohustusi täidetakse, et tuvastada infokohustuste täitmisele kuluvat aega, täitmise hinda, infokohustusi täitvate isikute arvu ning täitmise sagedust.

Infokohustusi täitvate isikute osas adresseeriti küsimused autorihüvitusfondile avaldusi esitavatele autoritele, Eesti Autorite Ühingule ja teistele kollektiivse esindamise organisatsioonidele andmeid esitavate isikutele (nt salvestusseadmete maaletoojad, klubide ja baaride omanikud, kontsertide korraldajad jne) ja patendivolinikele, kelle vahendusel esitatakse andmeid Patendiametile tööstusomandiõiguse valdkonnas. Autoriõiguse valdkond ja tööstusomandiõiguse valdkond erinesidki üksteisest eelkõige selle poolest, et esimeses valdkonnas on infokohustuste täitjate ring väga lai ja mitmekesine (erinevate tegevusalade esindajad, erineva suurusega ettevõtted ja erineva teoste arvuga autorid) samal ajal kui teises on peamiseks infokohustuste täitjateks professionaalsed esindajad – patendivolinikud. Patendivolinike hulgas viidi läbi ka esinduslik küsitlus infokohustuste täitmisega kaasneva halduskoormuse algandmete väljaselgitamiseks, mis hõlmas kokku kümnet patendivolinike bürood. Autoriõiguse valdkonnas esitasid kollektiivse esindamise organisatsioonid valimi infokohustusi täitvatest isikutest, kelle hulgas viidi läbi küsitlus kohustuste täitmisele kuluva aja väljaselgitamiseks. Iga infokohustuse osas küsitleti vähemalt kolme kohustatud isikut.

Töö viimases etapis analüüsiti laekunud vastuseid ning tuvastati infokohustuste lõikes 2013.a halduskoormus autoriõiguse ja tööstusomandiõiguse valdkonnas ning toodi välja ka see, mis osas võib halduskoormus kavandatavate õigusaktide muudatuste tulemusel muutuda. Samuti esitati mõned töö käigus tekkinud ettepanekud halduskoormuse täiendavaks vähendamiseks.

⁸ Sh autoriõiguse seadus (RT I 1992, 49, 615; 2004, 77, 527), tööstusomandi õiguskorralduse aluste seadus (RT I 2003, 18, 98), patendiseadus (RT I 1994, 25, 406), kasuliku mudeli seadus (RT I 1994, 25, 407), kaubamärgiseadus (RT I 2002, 49, 308), tööstusdisaini kaitse seadus (RT I 1997, 87, 1466) jne.

⁹ Autoriõiguse seaduse eelnõu (viimane versiooni kättesaadav:

http://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/autorioiguse_seaduse_eelnou_0.pdf),

tööstusomandi seadustiku eelnõu (viimane versioon kättesaadav:

https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/toostusomandi_seadustiku_eelnou.pdf).

II TÖÖSTUSOMANDIÕIGUSE INFOKOHUSTUSTE HALDUSKOORMUS

Käesoleva uurimuse raames tuvastati kümme tööstusomandiõiguse valdkonnas eksisteerivat infokohustust, millega kaasneva halduskoormuse hindamist peeti esialgu otstarbekaks:

- 1) tööstusomandi registreerimiseks taotluse esitamine;
- 2) leiutise, tööstusdisainilahenduse jms autori nime avaldamist puudutava korralduse muutmiseks esitav avaldus;
- 3) tööstusomandi uue omaniku registrisse kandmise avalduse esitamine;
- 4) tööstusomandi õiguste osas keelumärgete seadmiseks avalduste esitamine;
- 5) võõrkeelsete dokumentide tõlke kohustus;
- 6) tööstusomandi kaitseaja pikendamise taotluste esitamine;
- 7) tööstusomandiregistri andmete muutmise taotluste esitamine (va üleminek ja kaitseaja pikendamine)
- 8) litsentsikannete avalduste esitamine.

Lisaks peeti vajalikuks hinnata halduskoormust, mis võib kaasneda erinevate eraldiseisvate infokohustuste täitmisel nn kõrval-kohustusena:

- 9) riigilõivu tasumist tõendavate dokumentide esitamine, et tõendada toimingute tegemiseks nõutava riigilõivu tasumist;
- 10) volikirjade esitamine, et tõendada esindusõiguse olemasolu.

Esmase analüüsi põhjal selgus, et kümnest nelja¹⁰ näol oli tegemist kohustusega, mida täidetakse niivõrd harva või korrapäratult, et sellega kaasnev halduskoormus pole märkimisväärne ning selle põhjalikumast hindamisest loobuti¹¹. Põhjalikumalt analüüsiti seega kuut infokohustust:

- 1) tööstusomandi registreerimiseks taotluse esitamine;
- 2) tööstusomandi uue omaniku registrisse kandmise avalduse esitamine;
- 3) tööstusomandi kaitseaja pikendamise taotluste esitamine;

¹⁰ Loobuti järgmiste infokohustuste halduskoormuse põhjalikumast analüüsist:

- 1) leiutise, tööstusdisainilahenduse jms autori nime avaldamist puudutava korralduse muutmiseks esitav avaldus esitatakse üldjuhul koos registreerimistaotlusega, mistõttu eraldiseisev halduskoormus puudub;
- 2) tööstusomandi õiguste osas seati Patendiameti andmetel 2013.a kaks keelumärget (läbi aegade kokku 142) – kaasnev halduskoormus pole seega märkimisväärne;
- 3) võõrkeelsete dokumentide tõlke kohustus – kuna esitatavad dokumendid on väga erinevad, siis keeruline hinnata keskmist tõlkega kaasnevat koormust. Samuti ei kaasne seadustiku eelnõuga märkimisväärset halduskoormuse vähenemist;
- 4) litsentsikannete avalduste esitamine – Patendiameti andmetel esitati 2013.a 6 litsentsikannet – kaasnev halduskoormus pole seega märkimisväärne.

¹¹ Patendiameti poolt küsitlusele antud vastuste põhjal on leiutise, tööstusdisainilahenduse jms autori nime avaldamist puudutava korralduse muutmiseks (eelkõige tühistamiseks) esitatud läbi aegade mõni üksik avaldus. Autori nime avaldamise keeld esitatakse üldjuhul koos registreerimistaotlusega. Tööstusomandi õiguste osas esitati 2013.a keelumärgete seadmiseks kaks avaldust. Litsentsikannete avaldusi esitati Patendiametile 2013.a kuuel korral (neljal korral litsentsi registreerimiseks ja kahel korral kustutamiseks). Samuti pole Patendiameti kinnitusel ka seni nõutud selliste võõrkeelsete dokumentide tõlget, milleks tegelik vajadus puudub.

- 4) tööstusomandiregistri andmete muutmise taotluste esitamine (va üleminek ja kaitseaja pikendamine)
- 5) riigilõivu tasumist tõendavate dokumentide esitamine, et tõendada toimingute tegemiseks nõutava riigilõivu tasumist;
- 6) volikirjade esitamine, et tõendada esindusõiguse olemasolu.

Tööstusomandiõiguse infokohustuste halduskoormuse hindamisel on erinevate infokohustuste täitmisel aluseks võetud infokohustuste täitmise arv aastas (Patendiameti 2013.a statistika põhjal), infokohustuste täitmisele kuluv aeg (mis selgitati välja patendivolinike hulgas läbiviidud küsitluse tulemusel) ning patendivolinike keskmine tunnitasu 100 eurot¹².

Tööstusomandi seadustiku eelnõu § 37 kohaselt on Eesti isikutel võimalik tööstusomandi kaitse alaseid toiminguid Patendiametis teha isiklikult või patendivoliniku kaudu. Isik, kellel ei ole elu-, asu- või tegutsemiskohta Eestis, peab volitama end esindama tööstusomandi kaitse alaste toimingute tegemiseks Patendiametis patendivoliniku (välja arvatud taotluse ja riigisisese menetluse võtmise avalduse esitamine ning riigilõivu tasumine).

Patendiametil puudub täpne statistika selle kohta, kui paljude toimingute tegemiseks kasutati patendivoliniku abi, kuid on teada, et üle poole Eestis registreeritud patentidest, kauba- ja teenindusmärkidest ning tööstusdisainilahendustest on rahvusvahelist päritolu (patentidest 83%, kauba- ja teenindusmärkidest 53% ning tööstusdisainilahendustest 59%). Seega suurem osa toiminguid tehakse kindlasti patendivolinike kaudu ning patendivoliniku tasu halduskoormuse hindamisel aluseks võtmine on põhjendatud ka seetõttu, et isegi kui isiklikult toiminguid tehes võiks isiku poolt kasutatava aja hind olla madalam, siis ajakulu oleks kindlasti suurem.

Alljärgnevalt on esmalt toodud ära nende infokohustuste halduskoormus, mille osas tööstusomandi seadustiku eelnõu infokohustuse sisu ja seetõttu ka sellega kaasnevat aja/ressursikulu oluliselt ei muuda. Nendeks on tööstusomandi registreerimiseks taotluse esitamine, tööstusomandi uue omaniku registrisse kandmise avalduse esitamine, taotluste esitamine seoses tööstusomandi kaitseaja pikendamisega ja tööstusomandiregistri muude andmete muutmise taotluste esitamine (va üleminek ja kaitseaja pikendamine). Seejärel on kirjeldatud nende infokohustuste halduskoormust, mille osas kavandatud eelnõu peaks eeldatavasti aja/ressursikulu vähendama (riigilõivu tasumise tõendamine ning esindusõiguse olemasolu tõendamine).

3. Tööstusomandi registreerimiseks taotluse esitamine

Tööstusomandiga seotud õiguste kaitseks tuleb tööstusomandi ese registreerida, esitades Patendiametile taotluse, mis sisaldab registreeringu tegemiseks vajalikke andmeid. Taotluse koostamisele kuluv aeg võib erineda, lähtudes tööstusomandi liigist (kauba- ja teenindusmärgid, tööstusdisainilahendused, kasulikud mudelid, patentid) ning sõltuda ka ühe tööstusomandi liigi piires väga paljudest asjaoludest. Nendeks on näiteks sarnaste kaubamärkide tuvastamise eelotsingutele ja konsultatsioonidele kuluv aeg, mis omakorda sõltub konkreetsest tööstusomandi esemest, millele kaitset taotletakse või ka kaitse taotlejast (nt tööstusdisainilahenduste puhul mh ka sellest, mis kujul

¹² Andmed patendivolinike keskmise tunnitasu kohta pärinevad Eesti Intellektuaalomandi ja Tehnoloogiasirde Keskuse esindajatelt.

esitas taotleja volinikule joonised).

Patendivolinike hulgas läbiviidud küsitluse tulemusel selgus, et kauba- ja teenindusmärkide ning tööstusdisaini lahenduste puhul on võimalik määratleda minimaalne ajakulu, mis kaasneb üldjuhul kõigi taotluste koostamise ja esitamisega (nii sellistega, kus otsingud ja konsultatsioonid polnud aeganõudvad kui ka sellistega, kus eeltööle kulus mitmeid tunde) ja milleks on kaks tundi¹³. See on ka alljärgnevalt halduskoormuse hindamisel aluseks võetud (st taotluse koostamisele ja esitamisele kuluv aeg koos minimaalse eeltööga, mis on selleks vajalik). (Vt Tabel 1)

Kasulike mudelite ja patentide kaitseks esitatavate taotluste koostamise ajakulu volinikud väga täpselt määratleda ei suutnud, kuna see sõltub olulisel määral konkreetse taotluse asjaoludest. Seetõttu – ja arvestades ka seda, et nimetatud taotlused moodustasid 2013.a alla 5% kõigist tööstusomandi kaitse taotlustest¹⁴ – neid tööstusomandi liike taotluste koostamise ja esitamisega kaasneva senise halduskoormuse hindamisel arvesse ei võetud.

Tabel 1 Tööstusomandi registreerimiseks taotluste esitamisega kaasnev kulu 2013. aastal.

Liik	Taotluste arv	Ajakulu	Raha	Kokku
Kauba- ja teenindusmärgid	2906	2 h	100 EUR/h	581 200 eurot
Tööstusdisainilahendused	73	2 h	100 EUR/h	14 600 eurot
Kasulikud mudelid	101	Keeruline täpselt määratleda	100 EUR/h	Pole võimalik hinnata
Patendid	42		100 EUR/h	
KOKKU	3122	-		595 800 eurot

Tööstusomandi esemega seotud õiguste kaitseks taotluste esitamisega kaasnev hinnatav halduskoormus oli 2013.a ligikaudu 600 000 eurot¹⁵.

4. Tööstusomandi uue omaniku registrisse kandmise avalduse esitamine

Kehtiva õiguse¹⁶ kohaselt on registreeringuga kaitstud õiguste ülemineku eelduseks avalduse esitamine Patendiametile omaniku poolt või isiku poolt, kellele õigus üle läheb. Sama tuleneb ka tööstusomandi seadustiku eelnõu § 53 lg 1 p 2 (kande aluseks on õigustatud isiku kandeavaldus taotluse või tööstusomandi eseme üleandmise või ülemineku registrisse kandmiseks). Patendiameti

¹³ Vastused keskmise ajakulu kohta anti vahemikena, mille minimaalne hinnang oli 0,5 tundi, maksimaalne 5 tundi.

¹⁴ Patenditaotluste ja kasulike mudelite taotluste osakaal kõigist taotlustest on viimastel aastatel veidi vähenenud, võrreldes nt 2010.a aastaga, mil see oli 15,3%. Andmed pärinevad:

<http://www.epa.ee/et/lisateave/statistika>

¹⁵ Halduskoormuse hindamise lõpptulemused on tulenevalt ajakulu hinnangute ligikaudsusest siin ja edaspidi ümardatud.

¹⁶ Vt PatS § 45 lg 3, KaMS § 50¹ lg 1, KasMS § 42 lg 3, TDKS § 73¹ lg 1.

andmetel esitati 2013.a uue omaniku registrisse kandmise avaldusi kokku 623. Patendivolinike hinnangul kulub avalduse täitmisele ja esitamisele keskmiselt 0,44 tundi¹⁷, mille hulka ei arvestata omandi üleminekuga seotud dokumentide ettevalmistamisele kulunud aega, mis kaasneb igasuguste eraõiguslike omandisuhete muutmiseks vajalike tehingutega, vaid ainult Patendiametile avalduse koostamise ja esitamisega kaasnevat ajakulu). Arvestades patendivolinike keskmist tunnitasu on halduskoormuseks seega kokku ligikaudu 27 000 eurot. (Vt Tabel 2)

Tabel 2 Tööstusomandi uue omaniku registrisse kandmise avalduste esitamisega kaasnev kulu 2013. aastal.

Register	Võõrandamised/loovutamised/ õiguste üleminekud 2013	Ajakulu	Raha	Kokku
Patendiregister	23	0,44 h	100 €/h	1012 €
Eestis kehtivate Euroopa patentide register	134	0,44 h	100 €/h	5896 €
Kasulike mudelite register	5	0,44 h	100 €/h	220 €
Kauba- ja teenindusmärkide register	460	0,44 h	100 €/h	28240 €
Tööstusdisainilahenduste register	1	0,44 h	100 €/h	44 €
Kokku	623	0,44 h	100 €/h	27412 €

5. Taotluste esitamine seoses tööstusomandi kaitseaja pikendamisega

Õiguskaitse pikendamiseks peab õiguse omanik esitama Patendiametile avalduse nii kehtiva õiguse¹⁸ kui ka tööstusomandi seadustiku eelnõu kohaselt (§ 51 lg 1). Pikendamise avalduste arvu kohta Patendiamet eraldi arvestust ei pea, kuid kuna ameti kinnitusel vaid mõned üksikud avaldused jäävad rahuldamata võib öelda, et taotluste ja kannete arv on praktiliselt sama. Volinike hinnangul kulub ühe pikendamisnõude esitamisele umbes pool tundi¹⁹. Arvestades patendivolinike keskmist tunnitasu on halduskoormus seega kokku ligikaudu 400 000 eurot.

¹⁷ Vastused keskmise ajakulu kohta anti vahemikena, mille minimaalne hinnang oli 0,25 tundi, maksimaalne 0,5 tundi.

¹⁸ Vt KaMS § 51 lg 1, TDKS § 56 lg 3.

¹⁹ Kõik vastanud patendivolinikud hindasid siin ajakulu sarnaselt.

Tabel 3 Tööstusomandi kaitseaja pikendamise taotluste esitamisega kaasnev kulu 2013. aastal.

Register	Pikendamise kanded	Ajakulu	Raha	Kokku
Patendiregister	1219	0,5 h	100 €/h	60 950 €
Eestis kehtivate Euroopa patentide register	5645	0,5 h	100 €/h	282 250 €
Kasulike mudelite register	52	0,5 h	100 €/h	2600 €
Kauba- ja teenindusmärkide register	769	0,5 h	100 €/h	38 450 €
Tööstusdisainilahenduste register	45	0,5 h	100 €/h	2250 €
Kokku	7730			386 500 €

6. Patendiametile tööstusomandiregistri muude andmete muutmise taotluste esitamine (va üleminek ja kaitseaja pikendamine)

Taotlused andmete muutmiseks tööstusomandiga seotud registrites hõlmavad taotleja andmete muutmist²⁰, omaniku andmete muutmist (va üleminek ja võõrandamine), leiutaja/autori andmete muutmist ja patendivoliniiku lisamist või vahetamist. Tööstusomandi seadustiku eelnõus reguleerib nimetatud andmete muutmist § 54. Eelkõige esitatakse Patendiametile taotlusi omaniku andmete muutmiseks (ca 55% kõigist taotlustest ehk 829), patendivoliniiku lisamiseks või vahetamiseks (30% taotlustest ehk 455) ja taotleja andmete muutmiseks (ca 13% taotlustest ehk 197)²¹.

Patendivoliniike büroodes on muudatustaotluste esitamiseks olemas blanketid ja vormid. Sõltuvalt muudatuste aluseks olevate dokumentide kättesaadavusest ning sellest, kui palju konkreetsetes büroos kasutatakse andmetöötamiseks programme ja infosüsteeme võib muudatuste koostamine ja Patendiametile edastamine võtta 15 minutist kuni paari tunnini. Käesoleval juhul on halduskoormuse arvestuse sisse loetud ka dokumentide koostamisele kuluv aeg (st mitte ainult nende esitamise ajakulu), sest dokumentide koostamise ainus eesmärk ongi nende esitamine Patendiametile. Keskmiselt kulub patendivolinikel erinevat liiki dokumentide vormistamisele ja edastamisele 1 tund²² ning arvestades patendivoliniike keskmist tunnitasu on selle tegevusega kaasnev halduskoormus kokku ligikaudu 150 000 eurot.

²⁰ Vt Vt PatS § 44, KasMS § 41, TDKS § 72.

²¹ Andmed pärinevad Patendiameti poolt küsitluse käigus antud vastustest.

²² Vastused keskmise ajakulu kohta anti vahemikena, mille minimaalne hinnang oli 0,5 tundi, maksimaalne 2 tundi.

Tabel 4 Patendiametile tööstusomandiregistri muude andmete muutmiseks esitatud taotlustega kaasnev kulu 2013. aastal.

Register	Andmete muutmise taotlused	Ajakulu	Raha	Kokku
Patendiregister	50	1 h	100 €/h	5000 €
Eestis kehtivate Euroopa patentide register	138	1 h	100 €/h	13 800 €
Kasulike mudelite register	27	1 h	100 €/h	2700 €
Kauba- ja teenindusmärkide register	1278	1 h	100 €/h	127 800 €
Tööstusdisainilahenduste register	6	1 h	100 €/h	600 €
Kokku	1499			149 900 €

7. Esindusõiguse tõendamiseks volikirja esitamine

Kehtiva õiguse kohaselt peab Patendiametile esitatud taotluses sisalduma volikiri, kui taotlejal on esindaja²³. Juhul, kui õiguste kaitse alaseid toiminguid teeb isik, kelle elu- või asukoht ei ole Eestis, peab ta enda esindajaks alati volitama patendivoliniku²⁴. Tööstusomandi seadustiku eelnõu § 37 lg 4 kohaselt leeveneb mõnevõrra volikirja esitamise nõue - kui esindaja on patendivolinik, on vaja esitada esindusõigust tõendav volikiri vaid patendivoliniku volituses kahtluse tekkimise korral või muul mõjuval põhjusel.

Eraldi statistikat selle kohta, kui palju esitatakse Patendiametile toiminguid volitatud isikute poolt ja kui palju asjast huvitatud isikute poolt isiklikult, ei peeta. Samas, kuna kõik välisriigist pärit taotlejad peavad esitama volikirja, siis on võimalik ligikaudselt hinnata esitatud volikirjade arvu. Patendiameti vastuse kohaselt tuli 2013.a kaubamärgi- ja tööstusdisainilaste toimingute tegemiseks esitada hinnanguliselt 1460 volikirja aastas (vastav arv hõlmab ka viiteid varem esitatud volikirjadele).

Patendivolinike hulgas läbiviidud küsitluse tulemusel selgus, et volikirja koostamise, kliendile edastamise ning kliendi allkirjastatud volikirja koos kaaskirjaga Patendiametile edastamise ajakulu on kokku ca 0,72 h²⁵.

²³ Vt KaMS § 28 lg 2 p 2, PatS § 19 lg 2 p 1, KasMS § 17 lg 2 p1,

²⁴ Vt PatS § 13¹ lg 2, KaMS § 13 lg 2, KasMS § 18¹ lg 2.

²⁵ Vastused keskmise ajakulu kohta anti vahemikena, mille minimaalne hinnang oli 0,25 tundi, maksimaalne 1 tundi.

Tabel 5 Patendiametile kaubamärgi ja tööstusdisainialaste toimingute tegemiseks volikirjade esitamisega kaasnev kulu 2013. aastal.

Kaubamärgi ja tööstusdisainialaste toimingute tegemiseks esitatud volikirjade arv	Ajakulu	Raha	Kokku
1460	0,72 h	100 eurot/h	105 120 eurot

Keeruline on prognoosida, kui paljudel juhtudel võib esineda kahtlus või muu mõjuv põhjus, mis tingib volikirja esitamise vajaduse, mistõttu saab väita, et maksimaalne halduskoormuse vähenemine seoses volikirja esitamise nõude leevendamisega on ligikaudu kuni 100 000 eurot. Lisaks halduskoormuse vähenemisele vähenevad paber kandjal esitatavate volikirjade puhul ka postikulud.

8. Riigilõivu tasumist tõendavate dokumentide esitamine

Kehtiv kord näeb patendi, kasuliku mudeli ja tööstusdisainilahenduse registreerimise taotluse esitamisel ette kohustuse esitada koos taotlusega ka riigilõivu tasumist tõendav dokument²⁶. Kaubamärgi registreerimisel piisab riigilõivu tasumise kohta andmete esitamisest (summa, maksja nimi, kuupäev ja maksekorralduse nr). Tööstusomandi seadustiku § 31 lg 2 kohaselt loetakse riigilõiv tasutuks, kui andmed tasutud riigilõivu kohta on esitatud asutusele, kus toimingu tegemist taotletakse (st riigilõivu tasumist tõendavat dokumenti eraldi esitada pole vaja).

Patendivolinike hulgas läbiviidud küsitluse kohaselt kulub riigilõivu tasumist tõendavate dokumentide koos kaaskirjaga Patendiametile edastamisele 15 minutit²⁷. Selliseid toiminguid, mille puhul on vaja lõivu tasumist tõendada tehti Patendiameti hinnangul 2013.a 13 744.

Tabel 6 Riigilõivu tasumise tõendamisega kaasnev kulu tööstusomandi kaitse toimingutes 2013. aastal

Riigilõivu tasumise tõendamist eeldavad toimingud	Ajakulu	Raha	Kokku
13 744	0,25 h	100 eurot/h	343 600 eurot

Kuna lõivu tasumist tõendav info tuleb Patendiametile edastatavas taotluses ikkagi suhteliselt detailselt kirja panna (makse KP, riigilõivu tasunud isiku nimi, toiminguga puudutatud tööstusomandi eseme identifitseerimist võimaldavad andmed ja toimingu nimetus, mille eest riigilõiv tasutakse või viide riigilõivu õiguslikule alusele²⁸), siis tegelik halduskoormuse vähenemine, mis kaasneb kavandatava

²⁶ Vt justiitsministri 3.1.2012.a määrus nr 8 „Kasuliku mudeli registreerimise taotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord“ § 7 lg 2 p 3; justiitsministri 3.1.2012 määrus nr 2 „Patenditaotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord“ § 7 lg 2 p 4; TDKS § 20 lg 1 p 3;

²⁷ Minimaalne hinnang oli 0,05 tundi, maksimaalne 0,5 tundi.

²⁸ Tööstusomandi seadustiku eelnõu § 31 lg 4.

eelnõu rakendamisega, pole kindlasti 100% senise koormusega võrreldes, vaid pigem kuni 50% ehk ca ligikaudu 150 000 euro ulatuses.

9. Kokkuvõte: tööstusomandiõiguse valdkonna infokohustuste halduskoormus

Analüüsitud kuue infokohustusega kaasnev halduskoormus on kokku ligikaudu 1,5 mln eurot aastas. Suurimat halduskoormust põhjustavad tööstusomandi registreerimiseks taotluste esitamine (37% kogu tööstusomandiõiguse valdkonna halduskoormusest), taotluste esitamine seoses tööstusomandi kaitseaja pikendamisega (24% kogu tööstusomandiõiguse valdkonna halduskoormusest) ja riigilõivu tasumise tõendamine (21% kogu tööstusomandiõiguse valdkonna halduskoormusest). Eelnõuga kavandatavate muudatuste tulemusel võib prognoosida halduskoormuse vähenemist ligikaudu kuni 300 000 euro ulatuses ehk ca 20% võrra.

10. Ettepanekud

Tööstusomandiõiguse valdkonnas kasutatakse tihti toimingute tegemisel esindajaid (patendivolinnikke) ning suur osa tööstusomandiõiguse halduskoormusest kaasneb olemasolevas registreeringus muudatuste (nt kaitseaja pikendamise taotlus, andmete muutmine, omaniku muutmine) tegemiseks vajalike infokohustuste täitmisega või muudatuste tegemiseks vajalike kõrvalkohustuste täitmisega (riigilõivu tasumise ja esindusõiguse tõendamine). Selles osas on tööstusomandiõigus sarnane kohtumenetlustega, kus tihti on menetlusosalise esindajaks advokaat ning ühe menetluse raames on vaja teha mitmeid toiminguid. Lisaks on tööstusomandiõiguses oma õiguste kaitseks esitatavad dokumendid tihti standardse vormi ja ka sisuga, kus muutuvad ainult konkreetse kaitstava õiguse andmed.

Sellest tulenevalt on täiendava halduskoormuse vähendamiseks tööstusomandi õiguse valdkonnas soovitatav luua taotluste esitamiseks ning kehtivates registreeringuteks muudatuste tegemiseks internetipõhine kasutajaliides (portaal), mille kaudu oleks õiguste kaitset taotleval isikul võimalik esitada kõikvõimalikke taotlusi ja avaldusi, samuti tasuda nende teostamiseks riigilõivu ja volitada teisi isikuid (patendivolinnikke) end esindama²⁹. Olemasolevates registreeringutes muudatuste tegemisel on võimalik kasutada registris olemasolevaid andmeid ning seeläbi oluliselt hoida kokku muutmisavalduste esitamiseks kuluvat aega. Juhul, kui portaal võimaldab pangalinkide kaudu tasuda toimingute tegemiseks vajalikku riigilõivu, väheneks ka märgatavalt riigilõivu tasumise tõendamisega kaasnev halduskoormus, kuna info lõivu tasumisest oleks infosüsteemis automaatselt seotud toiminguga, mille tegemiseks lõiv tasuti.

Portaal oleks oma eesmärgilt ja pakutavatelt teenustelt võrreldav nt ettevõtete e-maksuameti või ka advokaatide Avaliku E-toimikuga. Selle välja arendamine oleks otstarbekas muuhulgas ka seetõttu, et paljude toimingute tegemiseks kasutatakse patendivolinnikke, kelle tunnihind on piisavalt kõrge, et motiveerida looma e-lahendusi aja kokkuhoiu saavutamiseks.

²⁹ Käesoleva aruande esitamise järgselt teavitas aruande tellija aruande autoreid kavatsusest luua tööstusomandi register, mille tööstusomandi taotlejale/omanikule suunatud funktsionaalsused kattuvad käesoleva ettepaneku põhisisuga.

III AUTORIOIGUSE HALDUSKOORMUS

Käesoleva uurimuse raames tuvastati viis autoriõiguse valdkonnas eksisteerivat infokohustust, millega kaasneva halduskoormuse hindamist peeti otstarbekaks:

- 1) Laenutushüvitiste taotlemise halduskoormus;
- 2) Fotokopeerimishüvitiste taotlemise halduskoormus;
- 3) Algupärase kunstiteose edasimüügitasu maksmise tagamiseks teabe esitamisega kaasnev halduskoormus
- 4) Salvestusseadmete/kandjate tootjate, müüjate ja importijate salvestusseadmete/kandjate kogusest ja ostuhinnast teavitamisega kaasnev halduskoormus
- 5) Kollektiivsetele esindusorganisatsioonidele informatsiooni esitamise kohustusega kaasnev halduskoormus

Autoriõiguse infokohustuste halduskoormuse hindamisel on erinevate infokohustuste täitmisel aluseks võetud infokohustuste täitmise arv aastas (Autorihüvitusfondi, Eesti Autorite Ühingu, Eesti Esitajate Liidu ja Eesti Fonogrammitootjate Ühingu andmetel), infokohustuste täitmisele kuluv aeg (mis selgitati välja infokohustuste täitjate hulgas läbiviidud küsitluse tulemusel) ning Eesti keskmine tunnipalk 2013.a 5,35 eurot³⁰.

Infokohustuste täitjate aja hinda pole paraku võimalik täpsemini määratleda, kuna infokohustuste täitjateks – ka sama infokohustuse lõikes – on väga erineva taustaga isikud, kelle tegevusala pole ka EMTAKi koodi järgi võimalik piiritleda kindlate tegevusaladega. Teoste autoriteks, kes taotlevad fotokopeerimis- või laenutushüvitisi, võib olla nii mitmekümne teose autor, nn professionaalne kirjanik või tõlk kui ka mõne üksiku teose (kaas)autor, kelle põhitöö seisneb hoopis milleski muus. Samuti on kollektiivse esindamise organisatsiooni ees teavituskohustust omavad isikud erineva taustaga – ebaregulaarselt kontserte korraldav isik või siis telejaam. Keskmise palga aluseks on võetud Maksu- ja Tolliameti andmed, kuna Maksu- ja Tolliamet arvestab kogu teenitud tulu (sh ka muid tasusid), Statistikaameti arvestus lähtub aga ainult palgast. Paljud autoriõiguse valdkonnas tegutsevad isikud ei ole klassikalised palgatöölised, kelle kogutulu tekibki palga ja muude tasude (sh autoritasude) kokku liitmisel.

11. Laenutus- ja fotokopeerimishüvitiste taotlemise halduskoormus

11.1. Avalduse esitamine teose fotokopeerimise eest hüvitise saamiseks

Autoril ja kirjastajal on õigus saada hüvitist teose fotokopeerimise eest kui seda tehakse isikliku kasutamise eesmärgil (tingimusel, et selline tegevus ei taotle ärilisi eesmärke) ja teaduslikel, hariduslikel, informatsioonilistel ja õigusemõistmise eesmärkidel. Tegemist on õigusega, mis eksisteerib kehtiva õiguse alusel³¹ kui ka autoriõiguse seaduse eelnõus³². Hüvitise saamiseks tuleb „Teose reprograafilise reprodutseerimise tasu ilukirjanduse ning teadus- ja õppekirjanduse autorite ja kirjastajate vahel jaotamise määrad ning tasu maksmise korra³³“ § 5 alusel esitada kalendriaasta 15.

³⁰ Keskmine palk ja muud tasud EMTA andmetel 2013.a 898 eurot kuus (<http://www.emta.ee/doc.php?35397>)

³¹ AutÕS § 27¹

³² Autoriõiguse seaduse eelnõu § 58

³³ Vabariigi Valitsuse 13.7.2006.a määrus nr 159 (RT I 2006, 34, 260)

aprilliks avaldus³⁴. Avalduse alusel arvutatakse tasu 3 aasta jooksul, kuid kui autoril ilmub uusi teoseid, siis tuleb nende osas esitada igal aastal uus avaldus. Avalduses tuleb esitada autori/kirjastaja andmed (nimi, pseudonüüm, isikukood, kontaktandmed, pangaandmed jne), autorsus, ning teoste nimetuste arv Eesti Rahvusraamatukogu rahvusbibliograafia andmebaasis.

Autorihüvitusfondi (AHF) kohaselt esitatakse aastas ca 800 avaldust (ühes aastas saab hüvitisi koos varem kehtivate avaldustega ca 1500 autorit, kuid halduskoormus kaasneb vaid avalduse esitamisega). Autorite ja tõlkide hulgas läbiviidud küsitluse tulemusel selgus, et ühe avalduse esitamiseks ja edastamiseks AHFile kulub 30 minutit³⁵. Peamine ajakulu on autorite hinnangul Eesti Rahvusbibliograafia veebilehelt või ESTERi e-kataloogist enda teoste ISBN koodi pärimine ja avaldusse kopeerimine.

Tabel 7 Teose fotokopeerimise eest hüvitise saamiseks taotluse esitamisega kaasnev kulu 2013. aastal

Arv	Ajakulu	Raha	Kokku
859	0,5 h	5,35 eurot tunnis	2297,83

Kokkuvõttes oli avalduste esitamisega kaasnev halduskoormus 2013.a seega ligikaudu 2000 eurot. Autoriõiguse seaduse eelnõu jõustumisega halduskoormus ei muutu.

11.2. Avalduse esitamine õiguste eseme laenutamise eest raamatukogudest

Autoril, esitajal, fonogrammitootjal ning filmitootjal on õigus saada hüvitist õiguste eseme laenutamise eest tingimusel, et see ei toimu äriksel eesmärgil. Tegemist on õigusega, mis eksisteerib kehtiva õiguse alusel³⁶ kui ka autoriõiguse seaduse eelnõus³⁷. Tasu makstakse avalduse alusel, välja arvatud audiovisuaalse teose ning muusikateose autorile, muusikateose esitajale, fonogrammitootjale ning filmitootjale, kellele makstakse tasu teda esindava kollektiivse esindamise organisatsiooni kaudu. Kehtiva õiguse kohaselt on audiovisuaalse teose kojulaenutamine lubatud vaid juhul, kui filmi esmasalvestuse tootja on andnud selleks loa. Eelnõus sellist piirangut ei eksisteeri, kuid audiovisuaalsete ja muusikateoste autorid ei pea ka tulevikus esitama hüvitise saamiseks avaldust, st halduskoormust neile ikkagi ei kaasne³⁸.

„Rahvaraamatukogudest teose laenutamise eest autorile makstava tasu jaotamise määrad, tasu arvutamise ja väljamaksmise alused ning korra³⁹“ § 5 kohaselt tuleb tasu saamiseks esitada avaldus⁴⁰ kalendriaasta 15. aprilliks. Avalduse alusel arvutatakse autorile tasu 3 aasta jooksul, kuid kui autoril

³⁴ Kättesaadav: <http://www.ahf.ee/avaldused.html>

³⁵ Minimaalne hinnang oli 0,25 tundi, maksimaalne 1 tundi. Küsitluse käigus anti vastused ajakulu vahemikuna (nt 0,25 kuni 0,5 h või 0,5 kuni 1 h).

³⁶ AutÕS 13³

³⁷ Autoriõiguse seaduse eelnõu § 59

³⁸ Vabariigi Valitsuse 11.2.2005.a määruse nr 29 „Rahvaraamatukogudest teose laenutamise eest autorile makstava tasu jaotamise määrad, tasu arvutamise ja väljamaksmise alused ning korra“ § 3 lg 6 kohaselt „audiovisuaalse teose ning helisalvestise laenutamise eest kollektiivse esindamise organisatsiooni kaudu makstav tasu jaotatakse autorite vahel vastavalt organisatsiooni kehtestatud korrale“.

³⁹ Vabariigi Valitsuse 11.2.2005.a määrus nr 29 (RT I 2005, 11, 46).

⁴⁰ Kättesaadav: <http://www.ahf.ee/avaldused.html>

ilmub uusi teoseid, siis tuleb nende osas esitada igal aastal uus avaldus. Avalduses tuleb esitada autori andmed (nimi, pseudonüüm, isikukood, kontaktandmed, pangaandmed jne), autorsus ning muud tasu arvestamiseks vajalikud andmed.

SA Autorihüvitusfondi (AHF) kohaselt esitatakse aastas ca 800 avaldust (ühes aastas saab hüvitisi koos varem kehtivate avaldustega ca 1500 autorit, kuid halduskoormus kaasneb vaid avalduse esitamisega). Autorite ja tõlkide hulgas läbiviidud küsitluse tulemusel selgus, et ühe avalduse esitamiseks ja edastamiseks AHFile kulub 30 minutit⁴¹.

Tabel 8 Autoriõiguse eseme laenutamise eest saadava hüvitise taotlemisega kaasnev kulu 2013. aastal.

Arv	Ajakulu	Raha	Kokku
859	0,5 h	5,35 eurot tunnis	2297,83

Kokkuvõttes oli avalduste esitamisega kaasnev halduskoormus 2013.a seega ligikaudu 2000 eurot.(Tabel 8) Autoriõiguse seaduse eelnõu jõustumisega halduskoormus ei muutu.

11.3. Avalduste menetlemise ja väljamaksete tegemisega seotud kulud

Laenus- ja fotokopeerimishüvitiste saamiseks esitatud avalduste menetlemise ja väljamaksete tegemisega tegelevad justiitsministri ja kultuuriministri poolt määratud isikud – Autorihüvitusfond, Eesti Esitajate Liit ja Eesti Audiovisuaalautorite Liit. Autorile väljamakstava laenutushüvitise tasu suuruse arvutamise aluseks võetakse eelarveaastaks tasude maksmiseks eraldatud riigieelarvelised vahendid ja kalendriaastas rahvaraamatukogudes elektrooniliselt registreeritud laenutused. Sel otstarbel on tasu väljamaksjal õigus saada rahvaraamatukogudelt kõiki tasu maksmiseks vajalikke andmeid.

AHF 2013.a majandusaasta aruande alusel oli laenutushüvitiste eelarve 2012.a 117 319,27 eurot. Helisalvestiste ja videote laenutuste eest eraldati vastavatele kollektiivse esindamise organisatsioonidele kokku 1 833,87 eurot ja raamatute laenutuste eest maksti 1550 autorile ja autoriõiguste omajale 115 451,89 eurot. Paljundushüvitiseks jagati 67 949,99 eurot. Hüvitis arvestati välja 1392 autorile ja 69 kirjastajale.

AHF ainus töötaja ei osanud hinnata ajakulu, mis kaasneb autorite/kirjastajate avalduste menetlemise ja väljamaksete tegemisega. Kuna aga vastavalt AHFi kodulehele⁴² on fondi ainus eesmärk hüvituse maksmine autoritele ja autoriõiguste omajatele avalikest raamatukogudest teoste laenutamise ja reprograafilise reprodutseerimise eest, siis võib eeldada, et enamus tööajast kulubki avalduste menetlemisele ja väljamaksete tegemisele. AHFi töötaja palgakulu koos kõigi maksudega on majandusaasta aruande alusel 21 346 eurot aastas. AHFi muud tegevuskulud olid 2013.a 16 179 eurot eurot (sh bürookulud, lähetuskulud, uurimis- ja arengukulud, nt kulu seoses andmebaasidest URRAM

⁴¹ Minimaalne hinnang oli 0,25 tundi, maksimaalne 1 tundi. Küsitluse käigus anti vastused ajakulu vahemikuna (nt 0,25 kuni 0,5 h või 0,5 kuni 1 h).

⁴² www.ahf.ee

ja INNOPAC andmete väljavõtete tegemisega). Kokku kulus AHFil autoritele hüvitiste tasumiseks 2013.a seega 37 525 eurot.

EELis ja EAALis kulub küsitluse käigus antud vastuse põhjal raamatukogulaenutusega seotud andmete menetlemise ja infosüsteemi sisestamisele ja väljamaksete tegemisele kuni üks tööpäev aastas. Arvestades, et selle tegevusega tegeleva inimese palgakulu koos kõigi maksudega on 18 025,68 eurot aastas ja aastas on ca 227 tööpäeva⁴³, on tegevuse teostamisega kaasnev kulu ligikaudu 80 eurot aastas.

Seega on laenutus- ja fotokopeerimishüvitiste saamiseks esitatud avalduste menetlemise ja väljamaksete tegemisega kaasnev kogukulu 37 604,40 eurot aastas.

12. Algupärase kunstiteose edasimüügitasu maksmise tagamiseks teabe esitamisega kaasnev halduskoormus

Autoriõiguse seaduse § 15 ja eelnõu § 61 kohaselt on algupärase kunstiteose⁴⁴ autoril õigus saada pärast teose omandiõiguse esmakordset võõrandamist müügihinnal põhinevat autoritasu teose igakordse müügitehingu puhul, milles müüja, ostja või vahendajana osaleb oksjonikorraldaja, kunstigalerii või kunstiteoste vahendaja. Autoril ja kollektiivse esindamise organisatsioonil (Eestis esindab kujutava kunsti teoste autoreid edasimüügi puhul Eesti Autorite Ühing (EAÜ)) õigus kolme aasta jooksul alates edasimüügist nõuda edasimüüki korraldanud isikult teavet, mis on vajalik edasimüügitasu maksmise tagamiseks.

EAÜ kohaselt on selliseid isikuid, kellel on teabe andmise kohustus, kokku seitse. Kaks neist edastavad aruande ise ja viiele saadab EAÜ eeltäidetud aruande. EAÜ hinnangul võtab ühe aruande täitmine ja esitamine 3,2 h, seega kokku (nii EAÜ kui elukutselisel kunstiturul tegutsejatel) kulub seitsme aruande täitmisele ja esitamisele 22,4 h aastas ja kaasnev halduskoormus oli 2013.a ligikaudu 100 eurot. (Tabel 9)

Tabel 9 Algupärase kunstiteose edasimüügitasu maksmisega seonduva teabe esitamisega kaasnev kulu 2013. aastal.

Arv	Ajakulu	Raha	Kokku
7	3,2 h	5,35 eurot/h	119,84 eurot

Võrreldes kehtiva õigusega on eelnõu sõnastust muudetud eesmärgiga rõhutada, et tasu maksmise kohustus kohaldub ka siis, kui müük toimub enamapakkumisel (sh pankrotimenetluses, täitemenetluses), milles müüjate, ostjate või vahendajatena osalevad elukutselised kunstiturul tegutsejad. Kuna aga EAÜ kohaselt on ka seni müügitehingud enamasti seotud enamapakkumistega, siis halduskoormus regulatsiooni sõnastuse täpsustamisest ei muutu.

⁴³ 365 päevast on maha arvatud nädalavahetused ja pühad (ca 110 päeva) ning puhkus (28 päeva)

⁴⁴ AutÕS § 15 lg 3 kohaselt hõlmab see visuaalkunsti teost, nagu maal, graafika, skulptuur, installatsioon, tarbekunstiteos ja foto, kui see on kunstniku valmistatud või tema nummerdatud, signeeritud või muul viisil autoriseeritud koopia.

13. Salvestusseadmete/kandjate tootjate, müüjate ja importijate salvestusseadmete/kandjate kogusest ja ostuhinnast teavitamisega kaasnev halduskoormus

Vastavalt AutÕS § 26 on autori nõusolekuta lubatud reprodutseerida audiovisuaalset teost või teose helisalvestist kasutaja enda isiklikeks vajadusteks (teaduslikuks uurimistööks, õppetööks jms) ning autoril, aga samuti on teose esitajal ja fonogrammitootjal õigus saada õiglast tasu teose või fonogrammi sellise kasutamise eest (nn tühja kasseti tasu). Tasu maksavad salvestusseadmete ja salvestuskandjate tootjad, importijad, müüjad ning isikud, kes toovad salvestusseadmeid ja -kandjaid Euroopa Ühenduse tolliterritooriumilt Eestisse.

„Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise kompenseerimiseks tasu maksmise korra, salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ning muusika- ja filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide finantseerimiseks või kasutamiseks muudel analoogsetel eesmärkidel tasu taotlemise korra“ § 2 kohaselt teavitavad salvestusseadmete ja -kandjate tootja, importija ning isik, kes toob Euroopa Ühenduse tolliterritooriumilt Eestisse salvestusseadmeid ja -kandjaid, 20 päeva jooksul pärast iga kalendrikuu lõppu tasu kogujaks määratud organisatsiooni (EAÜ) salvestusseadmete ja -kandjate kogusest ja ostuhinnast⁴⁵. Tasu kogujaks määratud organisatsiooniga võib kokku leppida teistsuguse tähtaja suhtes. EAÜ kohaselt esitab kaksteist ettevõtet aruande igakuiselt, kuus kvartaalselt (kuna vastasel juhul peaksid nad osade kuude eest esitama nn nullaruandeid, mida ei ole tegelikult vaja).

Tasu tuleb maksta järgmiste salvestusseadmete ja -kandjate eest:

- 1) videokassetid (VHS) – salvestuseta;
- 2) audiokassetid – salvestuseta;
- 3) CD-R, CD-RW, DVD-R ja DVD-RW – salvestuseta;
- 4) minidiskid (MD) – salvestuseta;
- 5) VHS ja DVD videosalvestusseadmed;
- 6) audiokassetidele, CD-R-le ja CD-RW-le salvestavad audiosalvestusseadmed.

Teavituskohustusega isikute hulgas läbiviidud küsitluse tulemusel selgus, et igakordsele andmete esitamisele kulub 0,5 tundi⁴⁶. Arvestades seda, et osa ettevõtjaid esitab aruande igakuiselt ja osa kvartaalselt, on teavitamisega kaasnev halduskoormus kokku ligikaudu 400 eurot.

Tabel 10 Salvestuskandjate kogusest ja ostuhinnast teavitamisega kaasnevad kulud

Arv	Ajakulu	Raha	Kokku
12	0,5 h kuus	5,35 eurot/h	385,2 eurot
6	0,5h kvartalis	5,35 eurot/h	64,2 eurot
KOKKU			449,4 eurot

⁴⁵ Vorm kättesaadav: <http://www.eau.org/public/resources/editor/File/maaletoomisaruanne.pdf>

⁴⁶ Kõik vastanud leidsid, et ajakulu on pool tundi.

Eelnõuga muudetakse kehtivat regulatsiooni ning salvestusseadmete ja -kandjate tootjatel, importijatel, müüjatel ning isikutel, kes toovad salvestusseadmeid ja -kandjaid Euroopa Ühenduse tolliterritooriumilt Eestisse, ei ole enam infokohustusi seoses teavitamisega, vaid autorile, esitajale ja fonogrammitootjale makstava hüvitise suuruse arvutamise aluseks võetakse eelarveaastas hüvitise maksmiseks eraldatud riigieelarvelised vahendid (eelnõu § 57 lg 2). St eelnõu jõustamisel väheneb ettevõtjate halduskoormus ligikaudu 400 euro võrra.

Lisaks ettevõtjate kulule kaasneb EAÜI kulu seoses tasu kogumise ja maksimisega:

- a) EAÜ töötaja palgakulu;
- b) ruumide rent (sh. elekter, küte, vesi);
- c) majanduskulu (telefon, transport, post, töövahendid jms).

EAÜ poolt tasu kogumise, maksmise ning tehtud mahaarvamiste kohta Justiitsministeeriumile esitatud aruande kohaselt kulus selleks 2013.a 15666 eurot, kusjuures välja jaotati 8327 eurot (kokku laekus audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise kasutamise kompenseerimiseks ettenähtud tasu 23 993 eurot). St tasu kogumisele ja jagamisele kulus kaks korda rohkem ressursi võrreldes kogutud ja jagatud vahenditega.

14. Kollektiivsetele esindusorganisatsioonidele informatsiooni esitamise kohustusega kaasnev halduskoormus

AutÕS § 76 lg 5 kohaselt on kollektiivse esindamise organisatsioonil õigus saada kõikidelt avalik-õiguslikelt ja eraõiguslikelt isikutelt vajalikku teavet teoste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste objektide kasutamise kohta. Sama põhimõtte on kirjas ka eelnõu § 69 lg 4, kuid eelnõu kohaselt on kohustatud isikuteks ka füüsilised isikud. Silmas on peetud tasude arvestamise ning väljamaksmisega seotud teabe esitamist. Kollektiivse esindamise organisatsioonideks käesoleva kohustuse täitmisel on Eesti Autorite Ühing (EAÜ) ja Eesti Audiovisuaalautorite Liit (EAAL) (autorite osas) ning Eesti Esitajate Liit (EEL) ja Eesti Fonogrammitöötjate Ühing (EFÜ) koostöös (fonogrammitootjate ja esitajate osas).

Isikud, kes esitavad tasude arvestamiseks ja väljamaksmiseks vajalikku informatsiooni, võib liigitada kasutusviiside järgi järgmiselt:

- 1) Teoste edastamise või taasedastamisega tegelevad isikud (televisiooni- ja raadioteenuste osutajad ning operaatorid);
- 2) Teoste avaliku esitamisega tegelevad isikud (kontsertide ja muude avalike ürituste korraldajad; toitlustus- ja majutusettevõtted, ööklubid, teatrid, kinod, kaubandus- ja teenindusettevõtted)
- 3) Teoste reprodutseerimisega tegelevad isikud (kujutava kunsti teoste reprodutseerijad, fonogrammitootjad, telesaadete produtsendid, televisiooni- ja raadioteenuse osutajad, audiovisuaalsete teoste reprodutseerijad)
- 4) Teoste üldsusele kättesaadavaks tegemisega tegelevad isikud (internetiraadiod, televisiooni- ja raadioteenuse osutajad, operaatorid, kes pakuvad üldsusele televisioonisaadete järelvaatamise ehk kordus TV teenust, operaatorid, kes pakuvad üldsusele audiovisuaalsete teoste nn. VOD teenust)

Info edastamise maht erineb, sõltudes sellest, kui tihti (kord kuus, kvartalis või aastas) edastatakse KEOdele infot toimunud kasutuste kohta ja kas esitatakse ainult sisuline aruanne kasutatud teoste kohta (nt repertuaariaruanne) või ka finantsaruanne. Käesoleva analüüsi raames on hinnatavaks halduskoormust põhjustavaks tegevuseks peetud info edastamist kollektiivse esindamise organisatsioonile (KEO), mis hõlmab ka KEO poolt andmete esitamiseks väljatöötatud vormi täitmist⁴⁷. Halduskoormust põhjustavaks tegevuseks ei ole peetud arvestuse pidamist toimunud kasutuste kohta, kuna nt ringhäälingu organisatsioonid peavad omama ülevaadet, milliseid fonogramme nad edastavad, sõltumata KEOLE info esitamise kohustusest (kuna nad vastutavad oma programmi eest ka muudel põhjustel). Seega arvestuse pidamise kohustuse olemasolu ei too kaasa täiendavat – ainult autoriõiguse seadusest tingitud – ajakulu.

KEOde ja info edastamise kohustust omavate isikute hulgas läbi viidud küsitluse tulemusel selgus, et info edastamisega kaasnev ühekordne ajakulu võib olla väga erinev, sõltudes eelkõige aruandlusperioodil toimunud kasutuste arvust. Üldistuste tegemise võimaldamiseks on käesoleva analüüsi raames ühe aruande – nii repertuaari kui finantsaruande – esitamisega kaasneva keskmise ajakuluna arvestatud 15 minutit⁴⁸.

Tabel 11 Kollektiivsetele esindusorganisatsioonidele informatsiooni esitamise kohustusega kaasnev halduskoormus

Aruandlusperiood	EAÜ		EEL/EFÜ		Aeg	Raha	Kokku
	Repertuaar	Finants	Repertuaar	Finants			
Igakuine	36	49	32	20	0,25 h	5,35 €/h	183,24 €
Kvartaalne	14	18			0,25 h	5,35 €/h	42,8 €
Kord aastas/vastavalt kasutusele	366	366	10	60	0,25 h	5,35 €/h	1072,68 €
KOKKU	416	433	42	80	0,25 h	5,35 €/h	1298,72 €

Info edastamisega kaasnev halduskoormus oli seega 2013.a kokku ligikaudu 1000 eurot. Kuna eelnõuga lisatakse kohustatud isikute ringi selgesõnaliselt ka füüsilised isikud, siis mõnevõrra võib

⁴⁷ Vt nt EAÜ vormid: <http://www.eau.org/index.php?menuID=34> ja EFÜ vorm: <http://www.efy.ee/index.php?page=113>. Alates 09.12.2013 saavad esitajad avalikul esitusel kasutatud teoste repertuaariaruande sisestada ka vormi kaudu aadressilt <http://www.eau.org/reports>.

⁴⁸ Hinnang tugineb aruandluskohustust omavate isikute hulgas läbiviidud intervjuudele. Vastuste põhjal on tihedamini aruandluskohustust täitvate isikute jaoks ajakulu väiksem kui 15 minutit, kuna tööprotsessid (info koondamiseks ja edastamiseks vajalikud protsessid) on rohkem automatiseeritud ning ka korruga edastatava info hulk võib-olla väiksem; harvemini aruandluskohustust täitvate isikute jaoks on keskmine ajakulu suurem kui 15 minutit.

halduskoormus suurenda, kuid arvestades seda, et peamiselt tegelevad info edastamist tingiva tegevusega juriidilised isikud, siis mitte oluliselt.

15. Kokkuvõte

Analüüsitud nelja infokohustusega kaasnev halduskoormus on kokku ligikaudu 6000 eurot aastas. Suurimat halduskoormust põhjustavad fotokopeerimise ja raamatukogulaenutuste eest hüvitiste taotlemine autorite poolt – kumbki ligikaudu kolmandiku koguhalduskoormusest. Eelnõuga kavandataivate muudatuste tulemusel võib prognoosida halduskoormuse vähenemist ligikaudu kuni 400 euro ulatuses aastas ehk ca 7% võrra.

Lisaks kaasnevad kulud seoses autoritele hüvitiste ja tasude väljamaksmisega. Nt AHFi tegevuskulud 2013.a olid 37 525 eurot, moodustades 20,25% väljamakstud hüvitistest. EAÜ, EFÜ, EEL ja EAAL ei tegele ainult autoritele, fonogrammitootjatele ja esitajatele tasude väljamaksmisega, mistõttu kogu nende tegevuskulu ei saa pidada tasude väljamaksmisega kaasnevaks, kuid nt raamatukogulaenutushüvitiste väljamaksmiseks kulub ligikaudu 80 eurot ja nn tühja kasseti tasu väljamaksmiseks 15666 eurot aastas. Võrdluseks AHFIGa võib välja tuua, et 2013.a moodustasid EAÜ tegevuskulud 15,7% kõigist laekumistest (majandusaasta aruande põhjal).

16. Ettepanekud

Autoriõiguse valdkonna halduskoormus tervikuna ei ole suur, mistõttu olulisi muudatusi siin halduskoormuse vähendamiseks pole vaja teha. Analüüsi koostamise käigus ilmnisid siiski mõned nüansid, mida võib edaspidi muudatuste kavandamisel arvesse võtta.

Esiteks selgus vestlustest autoritega, kes esitavad paljundus- ja laenutushüvitiste taotlusi, et suurim ajakulu taotluse esitamisel on seotud autori enda teoste kohta andmete pärimisega andmebaasidest, et kirjutada avaldusele teoste korrektsed ISBN koodid. Seega on tegelikult andmebaasides olemas andmed, mille alusel avaldusi esitatakse (st möödunud aastal ilmunud autori teosed). Seda silmas pidades tundub mõistlik, et kasutatavate andmebaaside kasutajaliideseid arendataks veidi edasi, et autorid saaksid enda nime alusel tehtud päringute tulemusi lihtsa vaevaga kasutada ka paljundus- ja laenutushüvitiste esitamiseks (st et puuduks vajadus ISBN koodide kopeerimiseks avaldusele, vaid päringu tulemused oleksid otse lisatavad avalduse vormile). See hoiaks autorite aega kokku, mis kulub avalduste esitamisele ning paljundus- ja laenutushüvitiste saamiseks avalduste esitamise ajakulu on suurim halduskoormuse tekitaja autoriõiguse valdkonnas (moodustades kokku 71,2% kogu valdkonna halduskoormusest).

Teiseks tuleks kaaluda, kas Autorihüvitusfondi kui eraldiseisva juriidilise isiku ülalpidamine on majanduslikult otstarbekas. AHFi tegevuskulud moodustavad 20,25% väljamakstavatest hüvitistest ehk laekumistest, kusjuures AHFi põhieesmärgiks ongi autoritele paljundus- ja laenutushüvitiste väljamaksmine. Samal ajal nt EAÜ tegevuskulud moodustavad 15,7% laekumistest, kusjuures EAÜ tegeleb ka muude tegevustega, mis on vajalikud autorite õiguste kaitseks (autorite esindamine suhetes nende teoste kasutajatega). Delegeerides paljundus- ja laenutushüvitiste tasumise samuti näiteks EAÜle, oleks tõenäoliselt võimalik saavutada tegevustelt mastaabiefekt ning tegeleda hüvitiste väljamaksmisega kokkuvõttes väiksemate kuludega kui seni AHFi poolt. See omakorda võimaldaks maksta suuremaid hüvitisi autoritele.

Kolmandaks peaks autorile, esitajale ja fonogrammitootjale makstava nn tühja kasseti tasu

(salvestusseadmete- ja kandjate hüvitise) suurus oluliselt suurenema selliselt, et selle jaotamisega kaasnevad kulud ja jagatavate vahendite suurus oleksid vähemalt samas proportsioonis teiste hüvitiste ja tasude jaotamisega kaasnevate kuludega (moodustades 15-20% jaotatavatest vahenditest). Seega, kui praegu on jaotatava nn tühja kasseti tasu suurus kokku ca 8000 eurot ja tasu jaotamiseks kulub ca 15 000 eurot, siis edaspidi peaks jaotatava tasu suurus kokku olema vähemalt 100 000 eurot. Siis moodustaks tasu jaotamisega kaasnevad kulud samuti ca 15% jaotatavatest ressurssidest. Väiksemas mahus jaotatavaks tasuks vahendite eraldamisel moodustaks selle jaotamise kulud liiga suure osa jaotatavatest vahenditest ning süsteemi ei saaks pidada majanduslikult otstarbekaks.

Kasutatud materjalid

Kasutatud õigusaktid ja eelnõud

1. Autoriõiguse seadus (RT I 1992, 49, 615; 2004, 77, 527)
2. Autoriõiguse seaduse eelnõu. Kättesaadav:
http://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/autorioiguse_seaduse_eelnou_0.pdf
3. Kasuliku mudeli seadus (RT I 1994, 25, 407)
4. Kaubamärgiseadus (RT I 2002, 49, 308)
5. Patendiseadus (RT I 1994, 25, 406)
6. Tööstusdisaini kaitse seadus (RT I 1997, 87, 1466)
7. Tööstusomandi seadustiku eelnõu (viimane versioon kättesaadav:
https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/toostusomandi_seadustiku_eelnou.pdf
8. Tööstusomandi õiguskorralduse aluste seadus (RT I 2003, 18, 98)
9. Justiitsministri 3.1.2012.a määrus nr 8 „Kasuliku mudeli registreerimise taotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord“ (RT I, 10.01.2012, 8)
10. Justiitsministri 3.1.2012 määrus nr 2 „Patenditaotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord“ (RT I, 10.01.2012, 2)
11. Vabariigi Valitsuse 13.7.2006.a määrus nr 159 „Teose reprograafilise reprodutseerimise tasu ilukirjanduse ning teadus- ja õppekirjanduse autorite ja kirjastajate vahel jaotamise määrad ning tasu maksmise kord“ (RT I 2006, 34, 260)
12. Vabariigi Valitsuse 11.2.2005.a määrus nr 29 „Rahvaraamatukogudest teose laenutamise eest autorile makstava tasu jaotamise määrad, tasu arvutamise ja väljamaksmise alused ning kord“ § 3 lg 6 kohaselt „audiovisuaalse teose ning helisalvestise laenutamise eest kollektiivse esindamise organisatsiooni kaudu makstav tasu jaotatakse autorite vahel vastavalt organisatsiooni kehtestatud korrale“. (RT I 2005, 11, 46).

Kasutatud kirjandus

1. Sten Anspal, Anne Jürgenson: „Töölepingu seaduse halduskoormuse hindamine. Lõpparuanne“. 2006, Poliitikauuringute keskus PRAXIS. Kättesaadav:
<http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/V2ljaanded/Toimetised/2007/4.1.pdf>
2. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: „Standardkulumudeli meetodikaraport ja rakenduskava“. Kättesaadav:
http://www.mkm.ee/public/Standardkulumudeli_metoodikaraport_ja_rakenduskava.docx (2014.a mai seisuga)
3. SCM Network: „International Standard Cost Model Manual. Measuring and reducing administrative burdens for businesses“. Kättesaadav:
<http://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy/34227698.pdf> (2014.a mai seisuga)

Kasutatud muud materjalid

1. Tööstusomandiõiguse valdkonna statistika Patendiameti kodulehelt:
<http://www.epa.ee/et/lisateave/statistika>

2. Maksu- ja Tolliamet. „Tulude deklareerimine 2013 – esialgsed kokkuvõtted“. Kättesaadav: <http://www.emta.ee/doc.php?35397>
3. Autorite laenus- ja reprograafiahüvituse avaldused. Kättesaadav: http://www.ahf.ee/avaldused_autor.html
4. Aruanne Eestisse imporditud/ Euroopa ühendusesisesest riigist toodud salvestusseadmete/ salvestuseta kandjate kohta. Kättesaadav: <http://www.eau.org/public/resources/editor/File/maaletoomisaruanne.pdf>
5. Kasutatud teoste aruannete vormid: <http://www.eau.org/index.php?menuID=34> ja <http://www.efy.ee/index.php?page=113>

Lisad

1. Autoriõiguse valdkonna halduskoormuse väljaselgitamiseks küsimused

1. Küsimused Autorihüvitusfondile (AHF)

1.1 Küsimuste eesmärk on hinnata autorite ajakulu⁴⁹, mis kaasneb AHFile avalduste esitamisega, et saada hüvitist teose laenutamise eest rahvaraamatukogudest (AutÕS § 13³ lg 9 alusel) ja teoste fotokopeerimise eest (AutÕS § 27¹) alusel ning AHFi ajakulu seoses mõlemat liiki avalduste menetlemisega.

- Kui paljud autorid esitavad laenutushüvitise avalduse aastas AHFile (avalduste arv)?
- Kui paljud autorid esitavad teoste fotokopeerimise hüvitise avalduse aastas (avalduste arv)?
- Kui kaua võtab keskmiselt aega ühe hüvitise avalduse täitmine (autorite eeldatav ajakulu)? Palun esitada siinjuures kümne autori nimed ja kontaktandmed, kes on avalduse möödunud aastal esitanud, et oleks võimalik täpsustavate küsimuste korral nende poole pöörduda;
- Kui kaua võtab AHFi aega ühe avalduse menetlemine kuni menetluse lõpuni (hüvitise väljamaksmiseni)? NB! Kui laenutus- ja paljundushüvitise menetlemise ajakulu on erinev, siis tuua välja mõlemad.
- Milline on avalduse menetlemisega tegeleva AHFi töötaja brutokuupalk?
- Kas audiovisuaalsete teoste õiguste omajate hüvitise avalduste vastuvõtmiseks on kavas sisuliselt muuta seni Autorihüvitusfondi poolt kasutatavat hüvitise avalduse vormi?
- Kui palju aega kulub laenutuste andmebaasihalduritel laenutuste statistika kogumiseks ja väljastamiseks aastas?
- Milline on laenutuste statistika kogumise ja väljastamisega tegelevate andmebaasihaldurite keskmine brutokuupalk?

1.2 Võimaliku lisanduva koormuse hindamiseks vajalikud küsimused (eelnoõ § 59 kohaselt peavad raamatukogud hakkama esitama statistikat ka audiovisuaalsete teoste laenutamiste kohta).

- Kas raamatukogude laenutuste andmebaasihaldurite jaoks suureneb ajakulu seoses statistika väljastamisega või on laenutuste statistika väljastamine automaatne ja koormus ei sõltu sellest, kui suure hulga või millist liiki teoste laenutamise kohta statistikat väljastatakse?
- Kui jah, siis mis on eeldatav statistika väljastamisega kaasnev ajakulu pärast eelnoõ vastuvõtmist ja seadusena rakendamist?

2. Küsimused Rahvusraamatukogule

2.1 Küsimuste eesmärk on tuvastada, mis on Rahvusraamatukogu aja- ja ressursikulu seoses fotokopeerimise hüvitise (AutÕS § 27¹) väljamaksmiseks vajaliku info edastamisega AHFile (eelneva kümne kalendriaasta jooksul ilmunud ISBN- ja ISSN-numbriga teoste nimetuste arv).

- Milline on fotokopeerimise hüvitise väljamaksmiseks vajaliku informatsiooni esitamisega kaasnev ajakulu?
- Milline on informatsiooni esitamisega tegeleva ametniku brutopalk?

⁴⁹ Siin ja edaspidi: kui küsimustes pole eraldi küsitud infokohustuse täita palga kohta, siis võetakse halduskoormuse arvutamisel aluseks Eesti keskmine palk 2013.a.

2.2 Eraldi küsimus teoste laenutamise eest väljamakstava hüvitise (AutÕS § 13³ lg 9 alusel) saamiseks esitatavate avalduste ning nende menetlemisega kaasneva koormuse kasvu prognoosimiseks:

- Kui palju on raamatukogudes Rahvusraamatukogu andmetel audiovisuaalseid teoseid ja kui palju muid teoseid?

3. Küsimused MTÜle Eesti Audiovisuaalautorite Liit (EAAL), MTÜle Eesti Fonogrammitootjate Ühing (EFÜ), MTÜ Agicoa Eestile ja Eesti Esitajate Liidule (EEL).

Küsimuste eesmärk on hinnata audiovisuaalsete teoste/fonogrammide õiguste omajate ajakulu, mis kaasneb tulevase võimalusega esitada avaldusi, et saada hüvitist teose laenutamise eest rahvaraamatukogudes (AutÕS § 13³ lg 9 alusel) ning EAALi/EFÜ/MTÜ Agicoa/EELi aja- ja ressursikulu seoses avalduste menetlemisega.

- Kui palju kulub õiguste omajal hinnanguliselt aega hüvitise taotlusvormi täitmisele? ⁵⁰ Palun esitada siinjuures kümne õiguste omaja nimed ja kontaktandmed, kes on taotluse möödunud aastal esitanud, et oleks võimalik täpsustavate küsimuste korral nende poole pöörduda;
- Millised on EAALi/EFÜ/MTÜ Agicoa/EELi vajalikud tegevused ja ajakulu seoses autorite tasude väljamaksmisega (sh avalduste vastuvõtmine)?
- Milline on avalduse menetlemisega tegeleva EAALi/EFÜ/MTÜ Agicoa/EELi töötaja brutokuupalk?
- Milline on seniste väljamaksete arv?
- Kui suur on eeldatav audiovisuaalsete teoste autorite arv, kes uue seaduse kohaselt saavad õiguse hüvitise taotluse esitamiseks ja hakkavad seda õigust ka kasutama?

4. Küsimused Eesti Autorite Ühingule

4.1 Küsimuste eesmärk on hinnata ajakulu, mis kaasneb elukutselistel kunstiturul tegutsejatel seoses teavitamiskohustuse (AutÕS § 15 alusel) täitmisega, mille raames nad informeerivad autorit või teda esindavat kollektiivse esindamise organisatsiooni autori teosega toimunud müügitehingust.

- Kui palju esitatakse EAÜle aastas teavitusi algupärase kunstiteose edasimüümisest?
 - Kuidas neid teavitusi esitatakse (posti teel, e-kirjaga jne)?
 - Kui paljud nendest teavitustest on olnud seotud algupärase kunstiteose müügiga enampakkumisel?
- Kui palju on Eestis galeriisid, mis tegelevad kunstiteoste müügiga?
- Milline on galeriile ühe teavituse koostamise ja esitamise eeldatav ajakulu? Palun esitada siinjuures galeriide nimed ja kontaktandmed, kes on teavituse möödunud aastal esitanud, et oleks võimalik täpsustavate küsimuste korral nende poole pöörduda;

4.2 Küsimuste eesmärk on hinnata aja- ja ressursikulu, mis on seni kaasnenud salvestusseadmete tootjate ja importijate kohustusega igakuiselt teavitada Eesti Autorite Ühingut salvestusseadmete ja -kandjate kogusest ja ostuhinnast (AutÕS § 27).

- Kui palju on ettevõtted seni EAÜle esitanud informatsiooni salvestusseadmete ja -kandjate

⁵⁰ Kui AHF-ile suunatud küsimustest peaks selguma, et taotlusvormi muudetakse, siis tuleks see küsimus esitada nii praeguse kui uuendatud taotlusvormi kohta.

kohta (keskmiselt kuus/kokku aastas)?

- Milline on salvestusseadmete ja -kandjate kohta informatsiooni esitamise eeldatav ajakulu tootjate ja importijate jaoks? Palun esitada siinjuures kümne tootja/importija nimed ja kontaktandmed, kes on teavitusi möödunud aastal esitanud, et oleks võimalik täpsustavate küsimuste korral nende poole pöörduda;
- Milline on EAÜ aruannete kohaselt hüvitise jaotamisega kaasnev halduskulu (sh ka tootjatele ja importijatele arvete esitamise kulu)?

5. Küsimused kõigile kollektiivsetele esindusorganisatsioonidele (AHF; EFÜ; EAAL, EEL)

Küsimuste eesmärk on hinnata kollektiivsetele esindusorganisatsioonidele informatsiooni esitamise kohustust (AutÕS § 76 lg 5) omavate isikute (kehtiva seaduse järgi avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud isikud; eelnõu kohaselt ka füüsilised isikud) aja- ja ressursikulu seoses selle kohustuse täitmisega. Silmas on peetud tasude arvestamise ning väljamaksmisega seotud teabe esitamist.

- Millised isikud esitavad Teie organisatsioonile informatsiooni seoses tasude arvestamise ja väljamaksmisega (palun tuua välja peamised info edastamise kohustust omavate isikute grupid)?
- Kui tihti esitavad nimetatud isikud tasude arvestamise ja väljamaksmisega seotud informatsiooni (esitamiskordade arv aastas iga info edastamiskohustust omava isikute grupi kohta)?
- Milline on ühekordne informatsiooni esitamisega kaasnev eeldatav ajakulu info esitaja jaoks (kui eeldatav ajakulu erineb isikute gruppide lõikes, siis palun vastus eristada erinevate gruppide lõikes)?

6. Küsimused ettevõtjatele, kes kasutavad tehnilisi kaitsemeetmeid oma teoseid kandvatel toodetel.

Küsimuste eesmärk on tuvastada, kas ja kui suures ulatuses mõjutab tehnilise kaitsemeetme (AutÕS § 80³) sisu täpsustamise kohustus, tehnilisi kaitsemeetmeid kasutavate ettevõtjate koormust. Eelnõuga sätestatakse autoriõiguste omajatele, kes kasutavad oma teostel tehnilisi kaitsemeetmeid, kohustus märkida toodetel tehniliste kaitsemeetmetega lubatud, piiratud ja keelatud kasutamise võimalused.

- Kas te olete kasutanud tehnilisi kaitsemeetmeid oma toodetel või kavatsete seda teha?
 - Kui jah, siis kas kohustus täpsustada tehnilise kaitsemeetme sisu (toote lubatud, piiratud ja keelatud kasutamise võimaluste kirjeldus) suurendab teie koormust toote tootmisel?
 - Kui jah, siis milles see väljendub ning mis on selle väärtus rahas?

2. Tööstusomandiõiguse halduskoormuse küsimused

1. Küsimused Patendiametile

1.1 Küsimused seoses tööstusomandi eseme registreerimisega kaasneva aja- ja ressursikulu hindamisega (TOS eelnõu § 5)

- Kui palju on Patendiametile tööstusomandi registreerimise taotlusi keskmiselt esitatud (keskmiselt kuus/kokku aastas) liikide kaupa: patendiga või kasuliku mudelina kaitstavad leiutised (sh palun eristada seadme, aine ja meetodi kohta esitatud taotlusi), kauba- ja teenindusmärgid, tööstusdisainilahendused?

1.2 Küsimused seoses autori isiklike õigustega (TOS eelnõu § 7)

Autor peab oma nime avaldamist puudutava korralduse muutmiseks esitama tahteavalduse.

- Kui palju on autorid nime avalikkuse staatuse muutmise/eemaldamise avaldusi seni esitanud (arv kuus/aastas)?

1.3 Küsimused seoses tööstusomandi õiguse üleandmise ja üleminekuga (TOS eelnõu § 12)

Tööstusomandi eseme omaniku muutmise täielikuks teostumiseks on vajalik uue omaniku registrisse kandmine. Selleks peab registris märgitud omanik või uus omanik esitama avalduse ja tasuma riigilõivu.

- Kui palju on autorid tööstusomandi uue omaniku registrisse kandmise avaldusi teinud (arv kuus/aastas)?

1.4 Küsimused seoses keelumärgete seadmisega (TOS eelnõu § 14)

Tööstusomandi õigustel võib olla arvestatav rahaline väärtus, seetõttu on võimalik registrisse keelumärke tegemine, mille mõjaks on omaniku õiguste piiramine. Keelumärke peab olema põhjendatud ja selle registrisse kandmiseks tuleb esitada avaldus.

- Kui palju on Patendiameti registrisse seatud erinevate TO õiguste osas keelumärkeid (arv kuus/aastas)?

1.5 Küsimused seoses vähenevate keelenõuetega (TOS eelnõu § 28)

Kehtivas õiguses on tõlke esitamine eeldus, planeeritava muudatuse alusel tuleb tõlget eraldi nõuda

- Kui palju on Patendiameti menetlustes esitatud võõrkeelseid dokumente, mille puhul on seni olnud kohustuslik tõlget nõuda, kuid milleks tegelik vajadus puudub (arv kuus/aastas)?

1.6 Küsimused seoses riigilõivu tasumise ja tõendamise kohustusega (TOS eelnõu § 30)

- Kui palju tehakse tööstusomandi kaitse alaseid toiminguid aastas, mille puhul on vaja lõivu tasumist tõendada (arv kuus/aastas)?

1.7 Küsimused seoses tööstusomandi kaitseaja pikendamise (TOS eelnõu § 41)

- Kui palju on esitatud Patendiametile taotlusi tööstusomandi kaitseaja pikendamiseks (arv kuus/aastas)?

1.8 Küsimused seoses andmete muutmisega tööstusomandi registris (TOS eelnõu § 40)

- Kui palju on seni Patendiametile esitatud andmete muutmise taotlusi (arv kuus/aastas) ja millist liiki muudatustaotlusi peamiselt esitatakse?

1.9 Küsimused seoses litsentsi registrisse kandmisega (TOS eelnõu § 48)

- Kui palju on Patendiametile esitatud litsentsikannete avaldusi (arv kuus/aastas)?

2. Küsimused patendivolinikele

Valimisse peaks kuuluma vähemalt 10 patendivolinikku (Eesti Patendivolinike Seltsil on nt 40 liiget).

2.1 Küsimused seoses tööstusomandi eseme registreerimisega (TOS eelnõu § 5)

- Milline on tööstusomandi registreerimise taotluse koostamisele ja esitamisele keskmiselt kuluv aeg sõltuvalt tööstusomandi liigist (kasuliku mudelina kaitstavad leiutised (sh palun eristada seadme, aine ja meetodi kohta esitatud taotlusi), kauba- ja teenindusmärgid, tööstusdisainilahendused)?

2.2 Küsimused seoses tööstusomandi õiguse üleandmise ja üleminekuga (TOS eelnõu § 12)

Tööstusomandi eseme omaniku muutmise täielikuks teostumiseks on vajalik uue omaniku registrisse kandmine. Selleks peab registris märgitud omanik või uus omanik esitama avalduse ja tasuma riigilõivu.

- Milline on tööstusomandi uue omaniku registrisse kandmise avalduse esitamisega kaasnev ajakulu?

2.3 Küsimused seoses esindamisega tööstusomandi kaitse alase toimingu tegemisel (TOS eelnõu § 29)

Välismaalt pärit tööstusomandi õiguse taotleja või omanik peab omama riigisisest esindajat, samuti nõutakse esindajalt volikirja esitamist menetluse varases staadiumis. Eelnõu kohaselt loobutakse patendivolinikult volikirja nõudmisest, kui puuduvad kahtlused volituste olemasolus.

4. Milline on volikirja esitamisega kaasnev ajakulu (Eestist ja välisriigist pärit esindatavate puhul)?

2.4 Küsimused seoses tööstusomandi kaitseaja pikendamisega (TOS eelnõu § 41)

- Kui palju võtavad aega riigilõivu tasumisega seonduvad protseduurid?
- Kui palju võtab aega tööstusomandi kaitseaja pikendamise nõude esitamine (st lisaks riigilõivu tasumisega seonduvatele protseduuridele)?

2.5. Küsimused seoses andmete muutmisega tööstusomandi registris (TOS eelnõu § 40)

Küsimus tuleks esitada pärast Patendiametilt küsimusele 1.8. vastuse saamist selle kohta, millised on peamised muudatustaotluste liigid. Küsimus tuleks esitada peamiste liikide kohta.

- Kui palju on võtab aega erinevat liiki andmete muutmise taotluste esitamine Patendiametile?

2.6 Küsimused seoses vaidlustusavalduste esitamisega kaasneva ajakulu väljaselgitamisega (TOS eelnõu § 68)

- Milline on (keskmise) Tööstusomandi apellatsioonikomisjonile esitatava vaidlustusavalduse koostamisele kuluv aeg?

3. Küsimused Tööstusomandi apellatsioonikomisjonile

3.1 Küsimused seoses vaidlustusavalduste esitamisega kaasneva aja- ja ressursikulu väljaselgitamisega (TOS eelnõu § 68)

- Kui palju on seni Tööstusomandi apellatsioonikomisjonile vaidlustusavaldusi esitatud (arv kuus/aastas)?

3. Küsitluse käigus intervjueeritute nimekiri

I Tööstusomandiõiguse valdkonna halduskoormuse hindamise käigus küsitletud patendivolinike bürood/patendivolinikud

1. AAA Patendibüroo OÜ
2. OÜ Patendi- & Kaubamärgibüroo Koitel (eraldi vastasid volinikud Anna Kosar ja Raivo Koitel)
3. Patendibüroo RestMark Metida
4. Patendibüroo TURVAJA OÜ
5. Patendibüroo Käosaar & Co OÜ
6. LASVET Patendibüroo OÜ
7. Innovatsiooni- ja patendibüroo Ustervall
8. Law Firm Sorainen
9. Sarap ja Partnerid Patendibüroo

II Autoriõiguse valdkonna halduskoormuse hindamise käigus küsitletud infokohustusi täitvad isikud ja kollektiivse esindamise organisatsioonide esindajad

1. Anne-Ly Hussar (EAÜ)
2. Urmas Ambur (EEL)
3. Rauno Haabmets (EFÜ)
4. Leelo Tungal
5. Andrus Kivirähk
6. Raili Puskar
7. Piret Raud
8. Taivo Liigend, Coomor Kaubanduse OÜ;
9. Kersti Olm, Elmaksi Hulgikaubanduse AS;
10. Rutt Holm, Buffalo pub;
11. Kalle-Ants Kukk, Klub Münt
12. MTÜ Jazzkaare Sõprade Ühing (Ingrid)